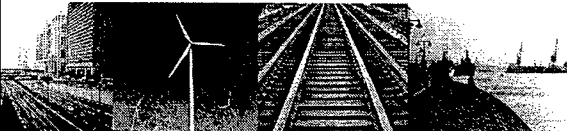

UB

**Biežāk sastopamās kļūdas
būvdarbu publiskajos iepirkumos
un iespējamie risinājumi**

**Dace Gaile,
Iepirkumu uzraudzības birojs**

UB

Iepirkumu tiesiskais regulējums

- Ūdenssaimniecības attīstības projekti:
 - ja iepirkumu veic sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji – Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums (**SPSIL**);
 - ja iepirkumu veic pasūtītāji, piemēram, Vides ministrija – Publisko iepirkumu likums (**PIL**).
- Atkritumu apsaimniekošanas projekti – Publisko iepirkumu likums.
- Ceļu attīstība – Publisko iepirkumu likums.
- Dzelzceļa infrastruktūras, lidostu, ostu attīstība – Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums.

UB

Iepirkumu tiesiskais regulējums

- Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums – stājās spēkā **4.09.2010.** Uz iepirkumiem, kas izsludināti līdz 3.09.2010. attiecas likuma "Par iepirkumu sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju vajadzībām".
- Pēdējie grozījumi Publisko iepirkumu likumā pieņemti Saeimā 20.05.2010., stājās spēkā **15.06.2010.** (izņemot normas, kurām pārejas noteikumos noteikts cits spēkā stāšanās termiņš). Grozījumi neattiecas uz iepirkumiem, kas izsludināti līdz 14.06.2010. (izņemot pārejas noteikumos noteiktos gadījumus).

UB

Iepirkumu procedūras

Publisko iepirkumu likums	Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums
Atklāts vai slēgts konkurss	Atklāts vai slēgts konkurss vai sarunu procedūra, publicējot dalības uzaicinājuma
Sarunu procedūra ar vai bez paziņojuma par līgumu publicēšanas (tikai likuma 62. un 63.pantā uzskaitītajos gadījumos)	Sarunu procedūra, nepublicējot dalības uzaicinājumu (tikai 11.panta (3) daļā uzskaitītajos gadījumos)
Metu konkurss – ja nepieciešams profesionāli novērtēt metu, projektu, ideju	
Konkursa dialogs (īpaši sarežģītiem līgumiem PPP projektos)	–

UB

**Līgumcenu robežas
iepirkuma procedūru piemērošanai**

- Publisko iepirkumu likums:
 - būvdarbu līgumiem – 3 406 220 lati
 - piegādes un pakalpojumu līgumiem – 87 888 lati
- Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums:
 - būvdarbu līgumiem – 3 406 220 lati
 - piegādes un pakalpojumu līgumiem – 272 100 lati

UB

**Iepirkumi zem
līgumcenu robežām**

- "[...] lai gan uz dažiem līgumiem neattiecas Kopienas direktīvas publiskā iepirkuma jomā, tomēr līgumslēdzējām iestādēm, kuras šos līgumus slēdz, jāievēro EK Līguma pamata noteikumi."
EKT lieta C-59/00 Bent Mousten Vestergaard
- *Pamatnoteikumi: nediskriminācija un vienlīdzīga attieksme, pārskatāmība, proporcionalitāte un savstarpēja atzišana*

Iepirkumi zem līgumcenu robežām

- KOMISIJAS SKAIDROJOŠAIS PAZIŅOJUMS par Kopienas tiesību aktiem, ko piemēro līguma slēgšanas tiesību piešķiršanā, uz ko neattiecas vai tikai daļēji attiecas publiskā iepirkuma direktīvu noteikumi (2006/C 179/02)

Iepirkumi zem līgumcenu robežām

- Publisko iepirkumu likums:
 - pasūtītājs ir tiesīgs piemērot likumā noteiktās iepirkuma procedūras
 - 8. pants iepirkumiem, kuru paredzamā līgumcena ir:
 - būvdarbiem 10 000 – 120 000 latu
 - piegādēm un pakalpojumiem 3000 – 20 000 latu
 - nav likuma regulējuma iepirkumiem, kuru paredzamā līgumcena ir:
 - būvdarbiem mazāka par 10 000 latu
 - piegādēm un pakalpojumiem mazāka par 3000 latu

Iepirkumi zem līgumcenu robežām

- Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums:
 - sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs ir tiesīgs piemērot likumā noteiktās iepirkuma procedūras;
 - sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja noteikta iepirkumu kārtība, kas nodrošina iepirkuma publicitāti, konkurenci un vienlīdzīgu attieksmi;
 - atbildīgās vai sadarbības iestādes vadlīnijas iepirkumu veikšanai (piemēram, Vides ministrijas vadlīnijas).

Galvenās problēmas:

- trūkst:
 - laika
 - naudas
 - zināšanu
- ir problēmas iepirkumu un būvniecības normatīvo aktu regulējumā
- atsevišķos gadījumos godīgas iepirkumos konkurences principi tiek pārkāpti apzināti

Iepirkumu plānošana

- Būvdarbu sagatavošanai nepieciešamie pakalpojumi:
 - tehniski ekonomiskā pamatojuma izstrāde;
 - inženierizpētes darbi (ģeodēziskā un topogrāfiskā izpēte; ģeotehniskā izpēte; hidrometeoroloģiskā izpēte);
 - būves tehniskā apsekošana;
 - būvprojektēšana;
 - būvprojekta ekspertīze;
 - autoruzraudzība;
 - būvuzraudzība
- Būvdarbi
- Būveksperta piesaiste

Pakalpojumu un būvdarbu apjomi un paredzamā līgumcena

- Ietver visus papildinājumus un iespējamās nākotnes izvēles (projektēšana + autoruzraudzība; būves 1. un 2.kārta, ja vēlas, lai abas kārtas realizētu viens un tas pats būvnieks u.tml.) –nosaka iepirkuma procedūras dokumentos, ņem vērā, aprēķinot paredzamo līgumcenu, iekļauj kā iespējamus papildinājumus vai grozījumus iepirkuma līgumā.
- Summē visu vienā laikā slēdzamo pakalpojumu vai būvdarbu līgumcenas.

Paredzamā līgumcena

- Ja iespējamo publisko būvdarbu vai pakalpojumu līguma priekšmetu var sadalīt daļās, vienlaikus slēdzot līgumu par katru daļu, paredzamo līgumcenu nosaka kā visu daļu kopējo summu.
- Pasūtītājs šā likuma prasības piemēro katrai daļai, ja daļu kopējā summa ir vienāda ar attiecīgajām šā likuma 8.pantā minētajām līgumcenu robežām vai lielāka.
- Tām daļām, kuru paredzamā līgumcena ir mazāka par 703 100 latiem būvdarbiem un par 56 248 latiem pakalpojumiem, pasūtītājs ir tiesīgs piemērot tādas iepirkuma procedūru nosacījumus vai veikt iepirkumu, kas attiektos uz šo daļu paredzamo līgumcenu atbilstoši šā likuma 8. vai 8.¹ pantam, ja attiecīgo daļu kopējā paredzamā līgumcena ir mazāka par 20% no visu daļu kopējās paredzamās līgumcenas.

Projektēšana un autoruzraudzība

- Autoruzraudzības pakalpojuma līgumcenu iekļauj projektēšanas pakalpojuma līgumcena.
- Ja autoruzraudzība nav iekļauta projektēšanas līgumā:
 - Publisko iepirkumu likums paredz:
 - ja paredzamā līgumcena ir vienāda ar 20 000 latu vai lielāka, līgumu ar autoruzraugu var slēgt, piemērojot PIL 63.panta pirmās daļas 2.punktu (jāsapņem IUB atļauja);
 - ja autoruzraudzības pakalpojuma līgumcena ir mazāka par 20 000 latu, piemēro 8.¹pantu, tai skaitā tā desmito daļu (nav jāsapņem IUB atļauja).
 - Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums paredz:
 - piemēro sarunu procedūru, nepublicējot dalības uzaicinājumu, ja paredzamā līgumcena ir vienāda ar 272 100 latiem vai lielāka (nav jāsapņem IUB atļauja)
 - rīkojas saskaņā ar paša noteikto iepirkuma kārtību, ja līgumcena ir mazāka.

- Nedrīkst izmantot tādu līgumcenas noteikšanas metodi, kas ļauj izvairīties no iepirkuma procedūru piemērošanas.

Iepirkuma procedūras dokumenti nosaka:

- dokumentus, kas iesniedzami, lai pārliecinātos, vai uz kandidātu vai pretendentu neattiecas iepirkumu likumos noteiktie izslēgšanas noteikumi;
- dokumentus, kas iesniedzami, lai apliecinātu pretendenta ir tiesības veikt komercdarbību būvniecības jomā;
- prasības pretendenta kvalifikācijai (finansālās stāvoklis un profesionālās spējas);
- tehniskās specifikācijas (materiāli, tehnoloģijas, vides prasības u.c.);
- piedāvājumu izvēles kritērijus (zemākā cena vai saimnieciski visizdevīgākais piedāvājums);
- citas prasības (noformējums, nodrošinājumi).

Iepirkuma procedūras dokumentu pieejamība

Publisko iepirkumu likums	Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums
Pasūtītājs nodrošina brīvu un tiešu elektronisku pieeju iepirkuma procedūras dokumentiem.	Ja sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs nenodrošina brīvu un tiešu elektronisku pieeju iepirkuma procedūras dokumentiem, tos izsniedz vai nosūta 6 dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas, ja pieprasījums saņemts laikā.
Jānodrošina ieinteresētajiem piegādātājiem iespēja uz vietas iepazīties ar dokumentiem, sākot ar iepirkuma procedūras izsludināšanas dienu.	
Iepirkuma dokumenti ir pieejami brīvi un bez maksas. Ja ieinteresētais piegādātājs vēlas saņemt dokumentus drukātā veidā, pasūtītājs drīkst pieprasīt samaksu, kas nepārsniedz faktiskos dokumentu pavairošanas izdevumus.	Iepirkuma dokumenti ir pieejami elektroniskā veidā bez maksas. Par to iepirkuma dokumentu izsniegšanu, kuru nav iespējams izsniegt elektroniskā veidā, drīkst pieprasīt samaksu, kas nepārsniedz faktiskos dokumentu pavairošanas un nosūtīšanas izdevumus.

Būvlaukuma apskate

- PIL un SPSIL – ja piedāvājumus var sagatavot tikai **pēc līguma izpildes vietas apskates** vai iepazīšanās klātienē ar iepirkuma procedūras papildu dokumentiem, **pasūtītājs/sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs pagarina piedāvājumu iesniegšanas termiņu**, lai piegādātājiem būtu iespēja uzzināt visu informāciju, kas nepieciešama piedāvājumu sagatavošanai.

Kandidātu un pretendentu izslēgšanas noteikumi (PIL un SPSIL)

- Atzīts par vainīgu noziedzīgos nodarījumos.
- Atzīts par vainīgu būtiskā darba tiesību pārkāpumā (nodarbināšana bez rakstveida darba līguma noslēgšanas).
- Atzīts par vainīgu konkurences tiesību pārkāpumā (vertikālā vienošanās ar mērķi ierobežot pircēja tiesības noteikt tālākpārdošanas cenu vai horizontālā karteljvienošanās).
- Pasludināts maksātnespējas process, apturēta vai pārtraukta saimnieciskā darbība, uzsākta tiesvedība par bankrotu, līdz plānotajam līguma beigu termiņam būs likvidēts.
- Ir nodokļu parādi, kas kopumā pārsniedz 100 latus.
- Sniedzis nepatiesu informāciju tā kvalifikācijas novērtēšanai vai vispār nav sniedzis pieprasīto informāciju.

Kandidātu un pretendentu izslēgšanas noteikumi (PIL)

- **PIL papildus paredz šādus izslēgšanas noteikumus:**
 - kandidāts vai pretendents atzīts par vainīgu viena vai vairāku tādu valstu pilsoņu vai pavalstnieku nodarbināšanā, kuri nav ES dalībvalstu pilsoņi vai pavalstnieki, ja tie ES dalībvalstu teritorijā uzturas nelikumīgi.

Kandidātu un pretendentu izslēgšanas noteikumi (PIL)

- **PIL papildus paredz šādus izslēgšanas noteikumus:**
 - kandidāta vai pretendenta darbaņēmēju mēneša vidējie darba ienākumi pirmajos 3 gada ceturkšņos pēdējo 4 gada ceturkšņu periodā līdz pieteikuma vai piedāvājuma iesniegšanas dienai būs **mazāki par 70%** no darbaņēmēju vidējiem darba ienākumiem valstī minētajā periodā attiecīgajā nozarē atbilstoši NACE 2. red. klasifikācijas divu zīmju līmenim pēc VID apkopotajiem datiem, kas publicēti VID mājaslapā internetā.

Stājās spēkā 1.10.2010. Attiecas arī uz iepirkuma procedūrām, kas izsludinātas pirms 1.10.2010., bet sākot ar 15.06.2010.

Darbaņēmēju vidējie ienākumi

- Piedaloties iepirkumos 2010.gada 4.ceturksnī, kandidātiem un pretendentiem jāiesniedz izziņa par darbaņēmēju mēneša vidējiem darba ienākumiem **2009.gada 4.ceturksnī un 2010.gada 1. un 2.ceturksnī.**
- Kārtību, kādā aprēķina darbaņēmēju mēneša vidējos darba ienākumus, nosaka MK 2010.gada 10.augusta noteikumi Nr.761 "Noteikumi par kārtību, kādā apkopojama, sagatavojama un publicējama informācija par vidējiem darba ienākumiem un deklarētajiem gada apliekamajiem ienākumiem".

Darbaņēmēju vidējie ienākumi

NACE2	Nozare	Vidējie mēneša darba ienākumi	70% no vidējiem mēneša darba ienākumiem
41	Ēku būvniecība	304	213
42	Inženierbūvniecība	475	332
43	Specializētie būvdarbi	259	181
71	Arhitektūras un inženiertehniskie pakalpojumi; tehniskā pārbaude un analīze	448	314
81	Būvniecības un ainavu arhitektu pakalpojumi	322	225

Izziņu pieprasīšana

- **PIL un SPSIL** paredz kompetentu institūciju izziņu pieprasīšanu:
 - par nodokļu nomaksu;
 - par to, ka nav pasludināta pretendenta maksātnespēja, tā saimnieciskā darbība nav apturēta vai pārtraukta, nav uzsākta tiesvedība par pretendenta bankrotu, līdz plānotajam līguma beigu termiņam tas nebūs likvidēts.
- **Tikai PIL** paredz kompetentas institūcijas izziņas pieprasīšanu:
 - par darbaņēmēju mēneša vidējiem darba ienākumiem.
- **Tikai SPSIL** paredz Valsts darba inspekcijas izziņas pieprasīšanu par to, ka kandidāts vai pretendents nav atzīts par vainīgu darba tiesību būtiskā pārkāpumā (nodarbināšana bez rakstveida darba līguma noslēgšanas).

Kandidātu vai pretendentu atbilstības pārbaude

- **Izziņas nepieprasa, ja tās var saņemt publiskā datu bāzē.**
- **PIL paredz**, ka atklātā konkursā izziņu par nodokļu parādiem un maksātspēju pieprasa tikai potenciālajam uzvarētājam.
- Izziņas un citus dokumentus, kurus likumā noteiktajos gadījumos izsniedz kompetentās institūcijas,
 - **sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs** pieņem un atzīst, ja tie izdoti ne agrāk kā **tris mēnešus** pirms iesniegšanas dienas;
 - **pasūtītājs** pieņem un atzīst, ja tie izdoti ne agrāk kā **vienu mēnesi** pirms iesniegšanas dienas.

Biežāk pieļautās kļūdas

- Nav ņemta vērā aktuālā PIL un SPSIL redakcija.
- PIL subjekti atklātā konkursā visiem pretendentiem pieprasīts iesniegt izziņas par maksātspēju un nodokļu parādiem vai pieprasīts iesniegt izziņu no Valsts darba inspekcijas.
- Noteikti izslēgšanas noteikumi, kurus neparedz PIL un SPSIL (piemēram, noteikts minimālās algas līmenis SPSIL iepirkumos, noraidis, ja sniegs neprecīzas ziņas, ja mēģinās ietekmēt iepirkuma procesu).

Atbilstība profesionālās darbības veikšanai

- Pasūtītājs un sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs ir tiesīgs pieprasīt pierādījumus tam, ka attiecīgais piegādātājs ir reģistrēts, licencēts vai sertificēts **atbilstoši attiecīgās valsts normatīvo aktu prasībām**.
- **Arhitekts, būvinženieris** un būvtehniķis ir reglamentētās profesijas, kurām normatīvajos aktos noteiktas prasības izglītības programmai, kā arī profesionālās sertifikācijas noteikumi.

Atbilstība profesionālās darbības veikšanai

- Reģistrācija Būvkomersantu reģistrā – pieprasāma tikai komersantiem, kuri veiks būvdarbus, kuru veikšanai fiziskai personai nepieciešams būvprakses sertifikāts.
- Sertificētajiem speciālistiem jābūt ierakstītiem Būvkomersantu reģistrā uz līguma izpildes sākšanas brīdi.
- Ārvalstu uzņēmējiem neprasa reģistrāciju Būvkomersantu reģistrā uz piedāvājuma iesniegšanas brīdi.

Kvalifikācijas prasības

- Kvalifikācijas prasību mērķis - mazināt pasūtītāja risku, **pārliciecinoties**
 - par pretendenta saimniecisko un finansiālo stabilitāti un
 - par pretendenta spēju - tehnisko un profesionālo – atbilstību līguma izpildei nepieciešamajām spējām
- **Pretendentam izvirzītās prasības nedrīkst pārsniegt robežu, kas objektīvi nepieciešama iepirkuma veikšanai !**

Pretendenta saimnieciskais un finansiālais stāvoklis

- **PIL** nenosaka prasības, tikai uzskaita dokumentus, kurus galvenokārt izmanto atbilstības apliecināšanai. Uzskaitītie nav vienīgie pieļaujамie dokumenti - ja pamatotu iemeslu dēļ piegādātājs nespēj iesniegt pasūtītāja pieprasītos dokumentus, tas ir tiesīgs apliecināt savu saimniecisko vai finansiālo stāvokli ar jebkuriem citiem dokumentiem, ja pasūtītājs uzskata tos par piemērotiem.
- **SPSIL** nenosaka ne prasības, ne pieprasāmos dokumentus, taču nosaka, ka izvirzītajām prasībām jābūt samērīgām līguma priekšmetam.

Pretendenta saimnieciskais un finansiālais stāvoklis

- Praksē visbiežāk tiek prasīti dokumenti, kas apliecina apgrozījumu, kā arī kredītiestādes apliecinājumi par spēju piesaistīt finansējumu.
- Retāk tiek vērtēts likviditātes koeficients (piemēram, apgrozāmie līdzekļi/īstermiņa saistības $\geq 0,5$ vai $\geq 0,7$, vai ≥ 1) vai prasīts pozitīvs pašu kapitāls.
- PIL un SPSIL paredz iespēju balstīties uz cita uzņēmēja resursiem, iesniedzot attiecīgos pierādījumus par šo resursu pieejamību līguma izpildes laikā.

Pretendenta tehniskās un profesionālās spējas

- Pasūtītājs nosaka minimālās prasības pretendenta pieredzei, personāla kvalifikācijai, tehniskajam nodrošinājumam, kvalitātes nodrošināšanas sistēmai – **samērīgi ar iepirkuma priekšmetu!**
- Pretendenta būvdarbu pieredzi apliecina ar **veiktajiem būvdarbiem pēdējos 5 gados.**
- Pretendenta projektēšanas pieredzi apliecina ar **veiktajiem projektēšanas pakalpojumiem pēdējos 3 gados.**
- Var pieprasīt norādīt kvalificēto personālu, kuru piesaistīs līguma izpildei.
- Var pieprasīt informāciju par instrumentiem, iekārtām un tehnisko aprīkojumu, ja ir skaidrs, kā šo informāciju izmantos.

Pretendenta tehniskās un profesionālās spējas

- Var pieprasīt pierādījumus par kvalitātes nodrošinājuma sistēmas esamību un spēju īstenot pasākumus vides aizsardzības prasību nodrošināšanai (atbilstoši PIL un SPSIL).
- Var pieprasīt norādīt apakšuzņēmējus, kurus plāno piesaistīt (nedrīkst ierobežot apakšuzņēmēju piesaistīšanu, izņemot PIL noteikto ierobežojumu - būvdarbos apakšuzņēmējiem nodod ne vairāk par 70% no kopējā apjoma).
- Var pieprasīt, lai tiktu apdrošināta būvnieka civiltiesiskā atbildība, būvdarbu visi riski, projektētāja profesionālā civiltiesiskā atbildība.

Biežāk sastopamās kļūdas

- Noteiktas nesamērīgas prasības attiecībā uz apgrozījumu, iepriekšējo pieredzi (milzīgi apgrozījumi, liels objektu skaits) vai vispār nav noteiktas prasības iepriekšējai pieredzei.
- Neskaidri formulētas prasības apgrozījumam (nav saprotams, vai runa ir par vidējo vai kopējo apgrozījumu pēdējos 3 gados, kā paredzēts vērtēt to pretendentu apgrozījumu, kuri dibināti vēlāk).
- Samazināts vai palielināts būvdarbu pieredzes apliecināšanai likumā noteiktais periods – 5 gadi.
- Nosakot pieredzes norādīšanas periodu, nereti izslēdz iespēju iesniegt pierādījumus par iepirkuma norises gadu.

Biežāk sastopamās kļūdas

- Projektētāja pieredzes apliecināšanai pieprasa norādīt pilnībā realizētus būvprojektus.
- Tiek noteikti nepamatoti izslēgšanas noteikumi (piemēram, nepiedalīšanās būvlaukuma apskatē, speciālisti nav piesaistīti uz darba līguma pamata uz piedāvājumu iesniegšanas brīdi).
- Nav noteikts vai nepamatoti šauri noteikts, kādi būvdarbi vai pakalpojumi tiks uzskatīti par līdzvērtīgiem.
- Nepamatoti ierobežota apakšuzņēmēju piesaiste.
- Nav precīzi noteikti iesniedzamie dokumenti, piemēram, kredītspējas, pieredzes, speciālistu pieejamības apliecināšanai.

Biežāk sastopamās kļūdas

- Nav noteiktas vai nepamatoti noteiktas prasības, kas izvirzītas apakšuzņēmējiem un personu apvienības dalībniekiem.
- Izvirzītās prasības neatbilst mērķim, ko pasūtītājs vēlējis sasniegt (piemēram, pieprasa ļoti ierobežoti definētu pieredzi tā vietā, lai tehniskajā specifikācijā aprakstītu prasības līguma izpildei).
- ISO sertifikāti noteikti kā vienīgie pierādījumi kvalitātes nodrošinājuma sistēmas esamībai un spējai īstenot pasākumus vides aizsardzības prasību nodrošināšanai. Nepamatoti tiek pieprasīts OHSAS sertifikāts, lai apliecinātu arodveselības un darba drošības sistēmas esamību.

Ieteikumi

- Prasības definēt samērīgi ar līguma priekšmetu, nevis ar vēlamā uzvarētāja spējām.
- Pārlicināties, vai visi formulējumi definēti atbilstoši attiecīgajam likumam.
- Pārlicināties, vai attiecībā uz visām kvalifikācijas prasībām ir skaidrs, kā komisija pārlicināsies par pretendenta atbilstību šai prasībai.
- Rūpīgi izvērtēt, vai nolikumā iekļautos prasību formulējumus visi pretendenti tiešām saprātis vienādi.
- Pārdomāt, vai tiešām vēlaties vērtēt kvalitātes vadības sistēmas un vides aizsardzības pasākumu apraksta atbilstību Eiropas standartiem, vai tomēr labāk tehniskajā specifikācijā izvirzīt konkrētas prasības vides aizsardzībai un kvalitātes nodrošināšanai.

Tehniskās specifikācijas

- PIL un SPSIL identisks regulējums tehniskajām specifikācijām
- Būvdarbiem:
 - tehniskais projekts, t.sk. darbu un apjomu saraksts, materiālu specifikācijas, tehnoloģijas;
 - darbu izpildes pārbaudes un darbu pieņemšanas kārtība.
- Projektēšanai:
 - projektēšanas uzdevums (t.sk. vides un energoefektivitātes prasības);
 - inženierpētes un tehniskās apsekošanas uzdevums;
 - prasības autoruzraudzības pakalpojumam.
- Būvdarbiem un projektēšanai:
 - garantijas termiņi un nosacījumi;
 - līguma izpildes termiņi;
 - iesniedzamo būvdarbu/pakalpojumu aprakstu saturs un detalizācijas pakāpe.

Konstatētās problēmas

- **Kāds ir tehniskā piedāvājuma saturs būvdarbu un projektēšanas pakalpojumu iepirkumos?**
- Būvdarbu iepirkumos darbu un apjomu saraksti ir nepilnīgi un neatbilst būvprojektam.
- Būvdarbus realizē, pamatojoties uz novecojušiem projektiem – mainījušās izmaksas, mainījies arī objekta fiziskais stāvoklis.
- Projektēšanas pakalpojuma iepirkumos nepietiekami noteiktas prasības būvprojektēšanas sagatavošanas darbiem, būvprojekta saturam, netiek iekļauts autoruzraudzības pakalpojums.
- Prasības materiāliem un tehnoloģijām netiek noteiktas ar mērķi izmantot tās saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma kvalitātes kritērijos.

Ieteikumi

- Noteikt tehniskā piedāvājuma saturu un vērtēšanas kārtību. Piesaistīt ekspertus iepirkuma dokumentu sagatavošanā.
- Projektēšanas pakalpojuma tehniskajā specifikācijā iekļaut visas nepieciešamās prasības būvprojektēšanas sagatavošanai, projektēšanai.
- Ja būvprojekts sagatavots pirms ilgāka laika, lūgt eksperta viedokli, lai pārlicinātos par būvizmaksu izmaiņām un izmaiņām objekta fiziskajā stāvoklī.

Darbu apjomos neiekļautie papildu darbi - sekas

- Darbu apjomos, par kuriem noslēgts līgums, nav iekļauti darbi un pakalpojumi, bez kuriem līgumu nav iespējams pabeigt -
- KO DARĪT?**
- Līguma grozījumi – tikai tādos gadījumos un apjomos, kas precīzi un nepārprotami noteikti noslēgtajā līgumā.
 - Sarunu procedūra par papildu pakalpojumiem un būvdarbiem – tikai gadījumos, kad var pierādīt, ka, pat veicot visus nepieciešamos apsekojumus ar visām zināmajām metodēm, šos darbus nebija iespējams paredzēt.

Finanšu piedāvājumi

- Finanšu piedāvājumu formas – būvdarbos LBN 501-06
- Tāmju komplekti (4.pielikums) ietverti tehniskajā projektā
- Tāmju aizpildīšanas noteikumi
- Pretendents cenas piedāvājumā **ietver pilnu būvdarbu izmaksu ar visiem riskiem, tai skaitā iespējamās sadārdzinājumus** (MK noteikumu Nr.1014 7.pielikums - būvniecības koptāme), atsevišķi norādot pievienotās vērtības nodokli, t.i. pretendents iekļauj piedāvājuma cenā visas izmaksas, ko tas paredz un var paredzēt, lai sekmīgi veiktu būvdarbus.
- Tāmes transporta būvēm (9. un 10.pielikums)

Finanšu piedāvājumi

- Projektēšanas pakalpojumu finanšu piedāvājumi ietver:
- Projektēšanas pakalpojumu izmaksas
- Būvprojektēšanas sagatavošanas darbu izmaksas

LBN 501-06 "Būvizmaksu noteikšanas kārtība"

- Pasūtītāja būvniecības koptāmē kā atsevišķus izdevumu posteņus ietver:
 - pārējās pasūtītāja izmaksas, kas saistītas ar būvniecību
 - pasūtītāja finanšu rezervi neparedzētiem darbiem un izdevumiem - būvdarbu izpildes laikā atklātu papildus veicamo darbu un sadārdzinājumu finansēšanai.
- Ja pasūtītājs nesastāda koptāmi, finanšu rezervi neparedzētiem darbiem ietver kopsavilkuma aprēķinā (*MK noteikumu Nr.1014 6.pielikums*).

The image shows a form titled "Pasūtītāja būvniecības koptāme" (Contractor's Bill of Materials). It includes fields for bidder name, address, phone, and fax. There are sections for "Darbu nosaukums" (Work name) and "Darbu izpildes vieta" (Work location). A table is present for "Darbu izpildes termiņi" (Work execution periods) with columns for start and end dates. Below the table, there are sections for "Pasūtītāja izdevumi un neparedzēti darbiem" (Contractor's expenses and unforeseen work) and "Pasūtītāja izdevumi un neparedzēti darbiem" (Contractor's expenses and unforeseen work). The form also includes fields for "Sūtītāja" (Contractor), "Pasūtītāja" (Contractor), and "Darbu izpildes vieta" (Work location).

Pasūtītāja finanšu rezerve

- Vai pretendents jāiekļauj savā piedāvājumā pasūtītāja finanšu rezerve?
- Pasūtītāja finanšu rezerve vai precīzi atrunāti līguma grozījumi tāmēs neparedzētu darbu gadījumā?
- Īpaša problēma - neparedzētie darbi rekonstrukcijas darbu iepirkumos

Piedāvājuma nodrošinājums, līguma nodrošinājums

Publisko iepirkumu likums	Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums
Nepārsniedz 5% no paredzamās līgumcenas	Nepārsniedz 5% no paredzamās līgumcenas, nosaka samērīgi, ņemot vērā iepirkuma priekšmetu un līgumcenu
Nav paredzēta iemaksa pasūtītāja kontā	Var paredzēt iemaksu sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja kontā
Līguma nodrošinājuma apmēru un veidu nosaka samērīgi, ņemot vērā iepirkuma priekšmetu un līgumcenu	Nav regulējuma par līguma nodrošinājumu

Piedāvājumu izvēles kritēriji

- **Primārais piedāvājumu izvēles kritērijs - saimnieciski visizdevīgākais piedāvājums**
- Zemākā cena, ja pasūtītājs uzskata, ka lietderīgāk izvēlēties piedāvājumu ar viszemāko cenu un sagatavotā tehniskā specifikācija ir detalizēta.
- Saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma gadījumā:
 - vērtēšanas kritēriji - **saistīti ar līguma priekšmetu, konkrēti izteikti un objektīvi salīdzināmi vai izvērtējami**
 - norādīts kritēriju īpatsvari un skaitliskās vērtības
 - norādīts vērtēšanas algoritms saskaņā kritērijiem un **apraksts, kā tiks vērtēts katrs no norādītajiem vērtēšanas kritērijiem**

Saimnieciski visizdevīgākais piedāvājums

- Vērtēšanas kritēriji, kurus **nedrīkst izmantot**:
 - pretendenta pieredze (darbības gadi, objektu skaits, veiktās piegādes);
 - personāla pieredze (piedāvāto ekspertu pieredze);
 - atsauksmju skaits;
 - uzņēmuma apgrozījums, tehniskais nodrošinājums u.c. ar pretendenta kvalifikāciju saistīti kritēriji.
- Vērtēšanas kritēriji, kurus **jāizmanto pārdomāti**:
 - garantijas termiņš;
 - izpildes termiņš;
 - defektu novēršanas laiks;
 - pakalpojumu (būvdarbu) organizācijas aprakstu detalizācijas pakāpe.

Kritēriju precizēšana piedāvājumu vērtēšanas procesā

- Vērtēšanas kritērijus var precizēt vērtēšanas procesā, ja tiek ievēroti trīs nosacījumi - proti, ja šāds lēmums:
 - negroza līguma dokumentos vai konkursa paziņojumā noteiktos līguma piešķiršanas kritērijus,
 - nesatur elementus, kas būtu varējuši ietekmēt piedāvājuma sagatavošanu, ja tie būtu bijuši zināmi piedāvājuma sagatavošanas laikā, un
 - nav pieņemts, ņemot vērā elementus, kas varētu diskriminējoši ietekmēt kādu no pretendentiem.

EKT lieta C-331/04

Saimnieciski visizdevīgāka piedāvājuma izvēle

- Ja par piedāvājuma izvēles kritēriju noteikts saimnieciski visizdevīgākais piedāvājums, katrs iepirkuma komisijas loceklis piedāvājumu vērtē individuāli pēc visiem iepirkuma procedūras dokumentos norādītajiem vērtēšanas kritērijiem. Tomēr komisijas locekļi vērtē piedāvājumus **pēc vienota algoritma (PIL)**.
- Piedāvājumu vērtēšana, ja kritērija novērtējumam tiek izmantota precīza matemātiska formula.
- Vērtēšana, ja iesniegts tikai viens piedāvājums.

Saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma izvēle

- Ja par piedāvājumu izvēles kritēriju noteikts saimnieciski visizdevīgākais piedāvājums, pasūtītājs/sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs:
 - informē pretendentu, kurš iesniedzis atbilstošu piedāvājumu, par izraudzītā piedāvājuma raksturojumu un nosacītajām priekšrocībām;
 - procedūras ziņojumā norāda piedāvājumu vērtēšanas kopsavilkumu un pamatojumu piedāvājuma izvēlei.

Biežāk sastopamās kļūdas

- Nolikumā nav paskaidrojuma, kā kritēriji tiks vērtēti (piem., darbu izpildes grafika detalizācijas pakāpe, atbilstība tehniskās specifikācijas prasībām, izpratne par tehniskās specifikācijas prasībām u.tml.)
- Izpildes termiņu un garantijas termiņu vērtēšanas algoritms pieļauj nereālu piedāvājumu iesniegšanu
- Tiek paredzēts vērtēt (piešķirt noteiktas balles) piedāvājumiem, kas neatbilst nolikuma prasībām
- Pārkāpumi vērtēšanas procesā - vienlīdzīgas un godīgas attieksmes principu pārkāpumi, piešķirtie novērtējumi nav pamatoti

Problēmas saistībā ar līguma projekta sagatavošanu

- Netiek paredzētas soda sankcijas
- Netiek paredzēti līguma grozījumi - izmaiņas apjomos, pieļaujamās tehnoloģiju vai materiālu nomaigās, izmaksu pārskatīšana - vai arī grozījumi nav pietiekami precīzi un nepārprotami atrunāti, nav noteiktas grozījumu pieļaujamās robežas

Aritmētisko kļūdu labošana

- Piedāvājumu vērtēšanas laikā pasūtītājs pārbauda, vai finanšu piedāvājumā nav aritmētisku kļūdu.
- Aritmētiskās kļūdas tiek labotas, nepareizos skaitļus aizstājot ar pareiziem, un tālākajā piedāvājumu vērtēšanā ņem vērā labojumus.
- **Biežāk sastopamā kļūda** - nolikumā paredzēta aritmētisko kļūdu labošana atbilstoši iepriekšējā iepirkuma likuma regulējumam (ja vienību cenu summa ir lielāka par piedāvājumā norādīto summu, ņem piedāvājumā norādīto).

Pārāk dārgs piedāvājums

- Pasūtītājs ir tiesīgs pieņemt lēmumu par iepirkuma procedūras pārtraukšanu:
 - nosūta visiem pretendentiem un IUB lēmuma pamatojumu;
 - nosūta IUB publicēšanai paziņojumu par iepirkuma procedūras rezultātiem.
- Lēmums par iepirkuma procedūras pārtraukšanu nedod tiesības uz sarunu procedūras piemērošanu.

Nepamatoti lēts piedāvājums

- Nepamatoti lēts piedāvājums:
 - piedāvājums izskatās nepamatoti lēts, salīdzinot ar pasūtītāja/sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja veiktajiem aprēķiniem un citiem iesniegtajiem piedāvājumiem;
 - zemā cena nav izskaidrojama ar pielietotās metodes radītu ekonomiju, tehniskajiem risinājumiem, īpaši izdevīgiem tirgus apstākļiem un piedāvātā produkta oriģinalitāti.

Likumu regulējums

- PIL un SPSIL nenosaka, kāds piedāvājums uzskatāms par nepamatoti lētu, bet nosaka pasūtītāja/sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja rīcību šaubu gadījumā.
- PIL un SPSIL regulējumi attiecībā uz nepamatoti lēta piedāvājuma izslēgšanu ir identiski.

Iespējami nepamatoti lēts piedāvājums

- Iepirkuma dokumentos var noteikt aritmētisku kritēriju, lai definētu līgumcenu, ko uzskatīs par iespējami nepamatoti lētu, piemēram, noteikt maksimāli pieļaujamo atkāpi (%) no kontroltāmes vai formulu, pēc kuras noteiks iespējami pārāk lētos piedāvājumus (piemēram, izrēķinās vidējo cenu un par iespējami nepamatoti lētiem uzskatīs piedāvājumus, kuri par vairāk kā 15% atšķiras no šīs aprēķinātās cenas).
- Tomēr šādu kritēriju nevar izmantot automātiskai piedāvājumu noraidīšanai.

Pasūtītāja rīcība

- Pasūtītājs var apšaubīt vairāku piedāvājumu cenas atbilstību.
- Pasūtītājs, kas nodomājis noraidīt kādu piedāvājumu kā nepamatoti lētu:
 - dod pretendentam iespēju iesniegt sava piedāvājuma detalizētu aprakstu (rakstveidā pieprasā),
 - ļauj tam iesniegt visus pierādījumus, kurus tas uzskata par nepieciešamiem, dodot saprātīgu termiņu pierādījumu iesniegšanai,
 - uzdodamo jautājumu (48.pants) mērķis ir saņemt pamatojumu, kas apliecina piedāvājuma augsto konkurētspēju tā, lai nerastos šaubas par pretendenta spēju izpildīt līgumu,
 - izslēgšanas lēmumam jābūt objektīvi pamatotam.

Iespējamais pamatojums būtiski lētākam piedāvājumam

□ var attiekties uz:

- Būvdarbu metodes, ražošanas procesa vai sniedzamo pakalpojumu izmaksām;
- izraudzītajiem tehniskajiem risinājumiem un īpaši izdevīgajiem būvdarbu veikšanas vai pakalpojumu sniegšanas apstākļiem, kas ir pieejami pretendenta;
- piedāvāto būvdarbu vai pakalpojumu īpašībām un oriģinalitāti;
- darba aizsardzības noteikumu un darba apstākļu atbilstību vietai, kur tiek veikti būvdarbi vai sniegti pakalpojumi;
- pretendenta iespējām saņemt komercdarbības atbalstu.

Pamats piedāvājuma noraidīšanai:

ja pretendents nedz rakstveida paskaidrojumos, nedz tiem sekojošajās konsultācijās nav varējis norādīt tehnoloģijas, tehniskos risinājumus, tirgus apstākļus, produkta īpašības vai citus objektīvus pierādījumus, kas ļauj piedāvāt tik lētu cenu.

Biežāk pieļautās kļūdas

- Piedāvājumi, kuru cenu apšaubu eksperts vai daļa iepirkuma komisijas locekļu, tomēr netiek pārbaudīti.
- Pārbauda tikai vienu no būtiski lētākajiem piedāvājumiem, nepārbaudot citus, kuru cena ir tikpat zema.
- Informācija netiek pieprasīta atbilstoši 48.pantam.

Kā novērst nepamatoti lētu piedāvājumu iesniegšanu?

- Izmantot atbilstošus pretendentu kvalifikācijas kritērijus
- Izvēlēties slēgta konkursa procedūru ar tiesībām samazināt atlasīto kandidātu skaitu
- Precīzas tehniskās specifikācijas un līguma dokumentācija
- Pietiekams termiņš piedāvājumu sagatavošanai
- Ekspertu piesaiste jau iepirkuma dokumentācijas sagatavošanā
- Paredzēt pretendenta atbildību līgumā (līguma nodrošinājums, līgumods)
- Nepieļaut līguma sarunas par cenas samazināšanu
- Stingri ierobežot pieļaujamos līguma grozījumus
- Izvēlēties saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma izvēles kritēriju

Līguma grozījumi un papildu darbi

- Pasūtītājs/sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs nav tiesīgs līguma izpildes laikā grozīt būtiskus līguma piešķiršanas nosacījumus (kvalitāte, apjomi, cena, izpildes termiņi), izņemot gadījumus, kad iepirkuma dokumentos ir precīzi identificēti apstākļi un nosacījumi, pie kuriem var tikt izdarīti līguma grozījumi, un šie nosacījumi ir pietiekami skaidri, lai jautu piegādātājiem interpretēt tos līdzīgā veidā.
- Līguma pārskatīšanas nosacījumiem nedrīkst būt neierobežotu grozījumu spēks un tie nedrīkst tikt izmantoti, lai apietu likuma prasības.

Līguma grozījumi un papildu darbi

- Par būtiskiem līguma piešķiršanas nosacījumiem uzskatāmi nosacījumi:
 - kuri, ja tie būtu iekļauti paziņojumā (uzaicinājumā), varētu radīt iespēju pretendentiem iesniegt būtiski atšķirīgu piedāvājumu;
 - kuri, ja tie būtu iekļauti paziņojumā (uzaicinājumā), varētu mainīt ieinteresēto uzņēmēju loku (EKT lieta C-496/99 116. un 118.punkts);
 - kuri varētu mainīt līguma ekonomisko līdzsvaru par labu pasūtītājam vai tā līguma partnerim.

Būvdarbu līguma grozījumi līguma izpildes laikā

- Apjomu samazināšana un palielināšana (*līgumā noteiktajos gadījumos, apjomā un kārtībā, ja šāda iespēja bija paredzēta, iepirkumu izsludinot, un zināma visiem pretendentiem*).
- Līgumcenas palielināšana sadārdzinājuma dēļ (*līgumā noteiktajos gadījumos, apjomos un kārtībā, ja šāda iespēja bija paredzēta, iepirkumu izsludinot, un zināma visiem pretendentiem*).
- Apjomu palielināšana, kas nav paredzēta līgumā – sarunu procedūra 63.panta (4) 1), ja darbi objektīvi neparedzamu apstākļu dēļ kļuvuši nepieciešami iepriekš noslēgtā līguma izpildei

Līguma grozījumi un papildu darbi

- Publisko iepirkumu likuma 63.panta ceturtās daļas 1.punktā noteiktajā gadījumā pasūtītājs ir tiesīgs piemērot sarunu procedūru, lai piešķirtu jaunu līgumu par papildu darbiem, kas neparedzamu iemeslu dēļ kļuvuši nepieciešami
- Sarunu procedūras pēc būtības ir direktīvu piemērošanas izņēmumi, tādēļ tos attaisnojošie nosacījumi interpretējami šauri - vērtē, ko pasūtītājam vajadzēja paredzēt nevis, ko viņš faktiski paredzēja
- Pasūtītājam ir pienākums pierādīt apstākļus, kas attaisno sarunu procedūras piemērošanu
- Neparedzami apstākļi nedrīkst būt atkarīgi no pasūtītāja (*EKT lieta C-194/88 R*)

Līguma grozījumi un papildu darbi

- Par neparedzamiem apstākļiem uzskatāmi:
 - dabas stihiju un sliktu laika apstākļu izraisīti apstākļi (piem., plūdi, zemestrīces)
 - apstākļi, ko izraisījušas trešās personas (piem., jaunas likumdošanas prasības)
 - tehniskas dabas apstākļi (piem., grunts sastāvs, avoti un zemūdens straumes, zinātniski atklājumi, kas izraisījuši stingrākas drošības prasības)

Paldies par uzmanību!

Jautājumi?